

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Commentarius In Regulas Juris Pontificii, Qvæ In Libro Qvinto, Et
Sexto Decretalium Continentvr

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1659

Regvla VIII. Semel malus semper præsumitur esse malus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61853)

mun. V. Probatio 10. Card. Tusch. lit. P. concl. 765. Barb. in axiom. 1. 91. Menoch. Casu 336. n. 10. ubi probare nititur privilegium personæ datum ad familiares extendi, quod minime admittendum,

nisi loquatur de personâ cum adjecto; puta talis domus incola, vel hospite, ut materia, quam ibidem tractat, indicare videtur.

REGULA VIII.

Semel malus semper præsumitur esse malus.

I. **S**umitur ex l. filius. §. 1. ubi Barr. de accus. & ex c. scribam. de præsum. cum aliis citatis à Gloss. hic, & Barb. in axiom. 1. 2. De vero sensu peculiaris difficultas est, tum propter ea, quæ usu quotidiano in contrarium cernimus, tum propter aliam Regulam è diametro repugnantem, quod quilibet habendus sit bonus, donec probetur malus: & qui antea bonus fuit, nunc quoque bonus præsumitur, quemadmodum Barb. notat. ad c. Cum in iuventute. 15. de præsumpt. & Tiraquellus explicat. de penis tempor. c. 51. Insuper ratio favet. Nam quamvis primorum parentum scelere natura corrupta in malum inclinât. c. Omnis 12. q. 1. quia tamen inclinatio illa ex se peccatum non est, ut Theologi contra Sectarios nostri temporis demonstrant cum S. Th. 1. 2. q. 91. & 93. nihil obstat, quò minus homo, instructus libero arbitrio aliisque viribus bene agere queat, indeque jus sibi acquirere ut quam diu oppositum latet, in bonâ estimatione aliorum sit, & bonus reputetur. S. Thom. 2. 2. q. 60. art. 3. Soto 1. 3. de iust. q. 4. art. 111. Valent. 3. disp. 5. q. 4. punct. 3.

III. Sensus igitur Regulæ est. Cum

is, qui semel deliquit, v. g. perjurio aliquo, aut prævaricatione, non possit eluere illud, nisi per mutationem animi, & pœnitentiam: de hac autem in foro externo præsumi non queat, quam diu ignoratur, præsumitur adhuc esse, qualis aliquando fuit, deprehensus nimirum aut convictus, idque donec contrarium innotescat. c. Maiores. §. ult. de baptismo arg. l. si ve possidetis, ubi Gloss. & DD. C. de probat. Dico, præsumitur esse, qui ante fuit, malus scilicet non absolute & universè, sed in eodem genere delicti, v. g. calumniæ, aut prævaricationis, cuius gratia in iudicio non admittetur, quasi bonus, nisi probaverit. Hoc factò præsumptio cessat, & veritati cedit. V. Gaill. l. 2. obs. 109. ubi docet ex multis qui simul rixati homicidium fecerunt, si auctor deprehendi nequeat, eum quæstionibus subijci posse, qui naturam suam contentiosus, malæ frugis, ad rixas facile profluit, & aliis simile delictum commisit: idque per regulam, Quod semel malus semper præsumitur malus in eodem genere delicti. c. Ille vos. §. fin. de pignorib. l. si cui crimen. §. 1. tit. de accus. Hippol. Singulari 74. & 217. Anton. Bardus de temp. mill. 61. &

4. 18. n. 11. Laym. l. 3. tr. 3. c. 2. n. 7. Quod
etiam pertinet illud Virg. l. 2. AEn.

Ascipe nunc Danaum infidias, & crimi-
ne ab uno

Disce omnes.

NOTA. Quamvis in uno malum,
in aliis bonum Magistratus reputare
debeat, vulgò tamen convictus de uno,
suspectus manet de aliis. Notam con-
traxit leviter, quam multo sudore vix
eluet. V. Carameus Theol. fundam. n. 599.

III. Hinc sequitur, 1. non recipi ju-
rumentum illius, qui semel in perjurio
deprehensus est, c. Parvuli 22. q. 5. Qui
semel perjuratus fuerit, nec testis fit,
post hoc, nec ad Sacramentum accedat,
nec in sua causa, vel alterius jurator
existat. DD. in c. Per tuas de Simonia. Cau-
sam reddit Carameus loc. cit. quia ipso
crimine judicialiter nullus efficitur.

2. Qui cautione juratoria præstita libe-
ratus ex carcere profugit, iterumque
captus est, quamvis juramentum offe-
rit, non relaxabitur. Gloss. in l. Cornel.
ut. ad Sillan. Præsumitur enim eodem
adhuc morbo teneri.

3. Notarius de falso semel condem-
natus: ne quidem propria causa permit-
tatur instrumentum conficere. Iason in
l. Barbarius. de off. pratorum Item qui
semel falsum testimonium dixit, nun-
quam recipitur ut testis c. Testimonium
de testib. Silvest. V. Testis n. 1.

4. Semel excommunicatus præsumi-
tur tam diu talis esse, donec de contra-
rio noticia habeatur. c. Sicut nobis. 39. de
sent. excomm. Semel excommunicatus
debet vitari semper, ut excommunicatus,
nisi legitimè probet se fuisse abso-
lutum.

5. Illos spe sua privandos, qui infir-
deles, aut incurii deprehenduntur ex c.
publicani & questores: præsumitur enim,
sicut hoc anno, ità in sequentibus fore
negligentes, vel perfidos. Illi similiter,
qui ut beneficium Ecclesiasticum obti-
nerent, juri Canonico se operam datu-
ros polliciti sunt, si in primo anno se-
gnes fuerint.

6. Aliquando mitiori pœna afficien-
dos, qui injuriam aliis inferunt. Lex
enim, quæ mulierum raptoribus sup-
plicium mortis statuit, in eo deficit, qui
mulierem abduxit, alias levem, & las-
civam: præsumitur enim potius secuta
sponte, quàm vi rapta. Hippol. sing. 71.

7. Non fieri injuriam filiis illegiti-
mis Sacerdotum, quando ad beneficia,
& Ecclesias non admittuntur: quia præ-
sumptio est, ex patris sui incontinentiâ
ad imitandum inclinari juxta Prover-
bium Mali corvi, malum ovum. Der Ap-
fel fällt nicht weit vom Baum. E-con-
trà benè fieri, cum nobilium, & illu-
strum proles aliis præferuntur, pro-
pter contrariam scilicet præsumptio-
nem, paternæ virtutis æmulos esse. l.
quod si nolit. tit. de. edil. edi. Duen. in reg.
69. Tiracquell. de nobilit. c. 15. Quod tamen
cessare in multis, & nos cernimus, & ve-
terum acta testantur, ex illustribus sæ-
pè obscuros, ex claris fordidos prodire.
V. Valer. Max. l. 3. c. 5.

8. Illos qui malorum usu, & fa-
miliaritate delectantur, meritò ejus-
dem improbitatis suspectos fieri, vale-
reque præsumptionem contra illos
quasi in scelere deprehensos, juxta il-
lud Psal. 17. v. 26. Cum sancto san-
ctus eris, & cum perverso perverteris:

tit. de administr. tutor. l. Si plures. Ita annotavit Guido Papa in Tract. de præsumpt. pag. 2.

I V. Obiciunt 1. Semel contumax, adeoque malus, non præsimitur in futurum talis, sed iteratò citandus est. Nam teste Gaill. l. i. obs. 12. n. 4. bina citatio requiritur, ut contumaci silentium imponatur. Glo. in §. Si quis, non implere. Auth. de triente & semiss.

R. Si notoria esset culpa citati, non foret bina citatio necessaria: nunc autem quia contingere potest, ut legitima ex causa absit, non præsimitur de malitia ipsius & denuo citatur. Idem in aliis omnibus observandum est, nec quisquam de malitia condemnandus, nisi manifesta fuerit.

2. Obiciunt. Facta aliorum sic interpretanda sunt, ut poena evitetur. l. proximè. tit. de his, quæ in testam. delentur. Vnde si in contractu apposita poena est, pro una parte non censetur pro alia parte apposita, & utens re communi non præsimitur jus alterius lædere velle.

Idem ergo faciendum hic esset, nec in pejorem partem iudicium ferendum.

R. In rebus dubiis, & obscuris juvat in partem benigniorem incumbere. At quando notorium est delictum, nec illius correctio nota est iudici, meritò insistit conjecturæ in contrarium, & probationem exigit, quæ non est difficilis ei, qui serio correxit errorem suum. Hoc enim aliis constabit, qui innocentia testes fient.

3. Obiciunt. Quæ facti sunt, non præsumentur, l. in bello. tit. de captivis. Ac facti est, num aliquis bene, aut male vivat.

R. Non præsumentur, quæ facti sunt, nisi quid præcedat, ex quo sumatur conjectura, & præsumptio. Idè nemo præsimitur malus, aut dolum fecisse, nisi probetur. l. Dolum. c. de dolo. l. ei qui. tit. de prob. At qui semel deliquit, sufficientem causam dedit non credendi, eum recessisse à malo, quamdiu non probaverit. Nam ex præterita vita in futurum præsumere licet. c. Scribam. c. fin. de præsumpt.

4. Ad probandam Simoniam, & hæresin admittuntur testes mali alioqui, & criminosi. c. in fidei de hæret. in 6. ubi Alex. IV. Concedimus, ut in negotio inquisitionis excommunicati, & participes, vel socii criminis ad testimonium admittantur, præsertim in probationum aliarum defectum contra hæreticos. Similia dicuntur. inc. Petrus 32. de Simonia.

R. Hæresis & Simonia peculiaris malitia & enormitas facit, ut extraordinario modo procedere liceat: neque omnes promiscuè criminosi in testes recipiuntur. Sed qui perspectis moribus & conversatione vera locuturi præsumentur: idque non secundum rigorem, sed temperantiam æquitatis permittitur, ut ibid. Pontifex fatetur. Simonia in Enchiri. Iudicium c. 35. Consalv. de hæret. q. 13. Albertin. de asser. assertio. q. 34. Corrasius l. 5. Miscellan. c. 20. Idem in Magia crimine locam habet. Torreblanca l. 3. Demonolog. c. 17. Less. c. 30. dub. 5. n. 39.

5. Obiciunt, qui res pupilli male administravit, non removetur à tutela pupilli. l. 3. §. Nunc videndum tit. de suspect. tutor. Vnde colligimus, non haberi

haberi ratione prioris vitæ & malitiæ.

R. De tutore illo contraria præsumptio est propter juramentum, antequam constitueretur, præbitum: præterea morum quoque emendatio attenditur quæ si defuerit, à tutela statim removebitur. Fontè etiam industria hominis ad commendationem valet, quando ex multis non multi reperiuntur ad familiæ, & honorum conservationem valde idonei.

6. Mala fides, quæ in progressu temporis incidit, non interruptit usucapionem: adeoque jus non præsumit illum in fine præscriptionis malæ fidei possessorem esse.

R. Qui bona fide incepit possidere rem alienam, legitimum titulum habet, & secundum hunc continuo quasi impetu totius temporis curriculum perficit. Ita *Conanus l. 3. c. 3.* & cum illo *Beckius*, qui juri civili insistent, à quo malæ fidei præscriptio toleratur. Sed Canones, & conscientia non permittunt præscriptionem cum mala fide continuari. Dicendum igitur mala fide interrumpi usucapionem, adeoque objectionem non responsione sed expunctione dignam esse, *V. qua dix. in summ. Part. 2. tit. 4. §. 5. n. V.*

7. Obijciunt, c. *Cum in Ecclesiis de maior. & obed.* ubi inobedientes, & juramenti sui immemores Canonici, &

propterea excommunicati ab *Innoc. III.* jubentur denuò juramentum, de obediendo præstare, quasi nullum sit periculum posterius hoc, ut prius juramentum, violandi.

R. Prædictos Canonicos à Pontifice correptos in monasterium, quod reliquerant, remissos esse inque partem satisfactionis coactos novum juramentum superiori suo facere. Non creditur ergò Pontifex malos non esse, sed à malitia ad meliorem frugem, pristinam videlicet, regularis vitæ observantiam reducere laboravit.

8. Obijciunt Regulam *Semel malus*, & divinæ providentiæ, & misericordiæ injuria esse videtur. Cum enim Deus quotidie ad pœnitentiam vocet errantes, aliqui saltem respiciunt adeoque non sunt cum malis jam numerandi, quia semel exorbitarunt.

R. Esse conversum à via mala est facti, & si non semper, & omnibus ignotum, tamen in judicio forensi. Quamobrem nulla fit injuria divinæ sapientiæ, & clementiæ, si secundum ea, quæ nobis nota sint, de proximo nostro judicemus non damnando quidem, sed exigendo ejus, quod ignoramus, id est, innocentiam probationem juxta modum superius declaratum.

Azor 3. l. 3. c. 11. dub. 3. Laym. l. 3. tract. 3. Part. 2. c. 1. n. 3. & 8. Barb. in axiom. 142.

REGVLA IX.

Ratum quis habere non potest, quod ipsius nomine gestum non est.

1. **D**esumpta est ex c. *pen de sent. l. 1. si pupilli §. sed si ego. tit. de neg. & gest. excomm. in 6. & convenit cum*

l. si pupilli §. sed si ego. tit. de neg. & gest. & Reg. tit. semper qui non. & 60.

G 3

Ratum